



МИНИСТЕРСТВО на ЗЕМЕДЕЛИЕТО и ГОРИТЕ

СОФИЯ 1040, бул. "Христо Ботев" № 55

№ 21 – декември 2001

ДОБИВИ ОТ ОСНОВНИ СЕЛСКОСТОПАНСКИ КУЛТУРИ – РЕКОЛТА'2001 ОКОНЧАТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ

**Добивите от ечемик – по-високи от добивите на пшеницата;
Намаление на производството на царевица за зърно и слънчоглед**

Добивите от пшеница почти не се променят в сравнение с миналогодишните, добивите от ечемик са по-добри през 2001 год. и производството се увеличава. Добивите от царевица и слънчоглед се увеличават, но производството им намалява в сравнение с предходната стопанска година. За втора поредна година Добруджа е сериозно засегната от сушата. Увеличава се производството от нетрадиционни култури – рапица, сорго, шарен слънчоглед, което отразява променящите се пазарни условия.

Средни добиви от основните селскостопански култури за стопанската 2000/2001 година (кг/дка)

КУЛТУРИ	БЪЛГАРИЯ	01 СЕВЕРО- ЗАПАДЕН	02 СЕВЕРЕН- ЦЕНТРАЛЕН	03 СЕВЕРО- ИЗТОЧЕН	04 ЮГО- ЗАПАДЕН	05 ЮЖЕН- ЦЕНТРАЛЕН	06 ЮГО- ИЗТОЧЕН
Пшеница	301	301	343	313	243	275	254
Ръж	200	323	257	187	217	187	167
Ечемик	319	317	346	341	238	320	293
Зимен ечемик	321	314	348	352	236	321	294
Пролетен ечемик	291	339	328	229	244	311	218
Овес	193	191	214	202	175	170	145
Царевица за зърно	247	308	341	162	356	404	345
Царевица за зърно - напоявана	450	398	535	365	449	452	483
Царевица за зърно - ненапоявана	227	295	326	158	339	336	186
Царевица за силаж и за зелено изхранване	841	427	754	781	1 122	920	1 025
Слънчоглед	104	110	133	97	101	90	76
Слънчоглед - маслодаен	106	120	136	97	92	92	76
Слънчоглед – шарен	89	74	108	99	109	79	75
Рапица	113	////	////	////	////	////	////
Захарно цвекло	1 410	////	////	////	////	////	////
Фасул	66	////	////	////	////	////	////
Памук	69	////	////	////	////	////	////
Картофи	1 317	634	923	551	1 106	1 492	711
Люцерна	384	////	////	////	////	////	////

Източник: МЗГ, отдел "Агrostатистика" – Анкета Добиви от основни селскостопански култури – реколта'2001

Териториално разпределение на административните области по 6 макрорайона

Макрорайони NUTS (2)	01 - Северо- западен	02 - Северен- централен	03 - Северо- източен	04 - Юго- западен	05 - Южен- централен	06 - Юго- източен
Административни области	Видин Враца Монтана	Велико Търново Габрово Ловеч Плевен Русе	Варна Добрич Разград Силистра Търговище Шумен	Благоевград Кюстендил Перник София- град София	Кърджали Пазарджик Пловдив Смолян Стара Загора Хасково	Бургас Сливен Ямбол

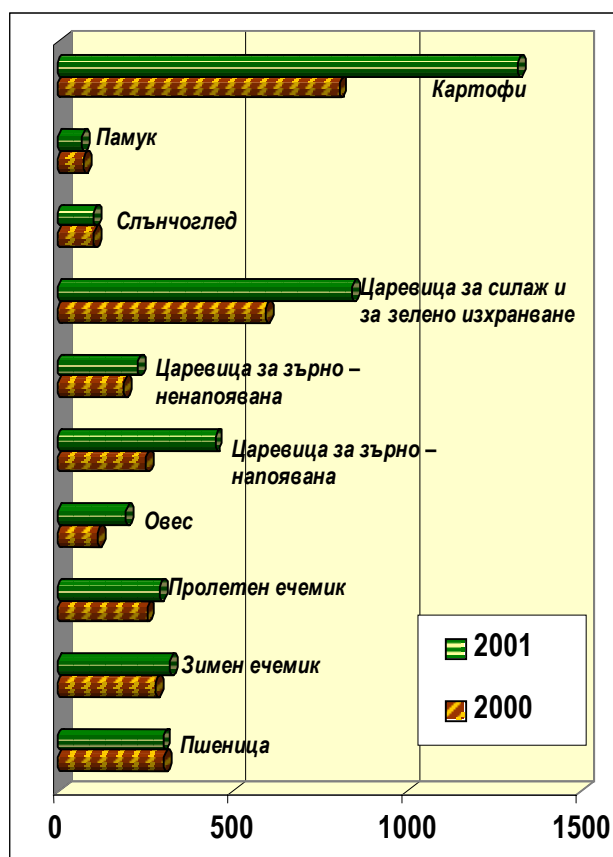
Резултати и анализи

Сравнение на добивите

Култура	Реколта'2000 (кг/дка)	Реколта'2001 (кг/дка)	Изменение %
Пшеница	303.6	301.0	-0.86%
Ръж	////	200.0	/////
Ечемик	281.0	319.0	13.52%
Зимен ечемик	281.8	321.0	13.91%
Пролетен ечемик	253.7	291.0	14.70%
Овес	115.8	193.0	66.67%
Царевица за зърно	190.0	247.0	30.00%
Царевица за зърно - напоявана	252.6	450.0	78.15%
Царевица за зърно - ненапоявана	187.4	227.0	21.13%
Царевица за силаж и за зелено изхранване	594.7	841.0	41.42%
Слънчоглед	101.2	104.0	2.77%
Слънчоглед - маслодаен	////	106.0	/////
Слънчоглед – шарен	////	89.0	/////
Рапица	////	113.0	/////
Памук	74.0	69.0	-6.76%
Картофи	805.4	1 317.0	63.52%

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – Анкета Добиви от основни селскостопански култури – реколта'2001

Добиви (кг/дка)



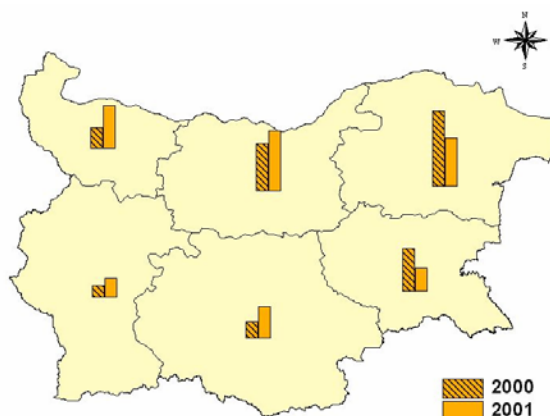
Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – Анкета Добиви от основни селскостопански култури – реколта'2001

Климатичните условия през стопанската 2000/2001 година не бяха благоприятни за земеделските култури. При отсъствие на валежи в Североизточния район на страната се оформи зона с по-ниско съдържание на влага в участъците, засети с пшеница. Дефицитът на почвена влага в Добруджа и някои райони на Дунавската равнина се отрази неблагоприятно върху есенниците по време на наливане на зърното и млечна зрелост, а падналите по-късно валежи се оказаха закъснели за узряващите есенници. Нивото на общия воден запас в еднометровия почвен слой в Добруджа спадна до 43-50% от пределната полска влагоемност. Състоянието на почвата в този район се характеризираше с постоянно увеличение на недостига на влага, достигна критични размери и се отрази на добивите от пшеница, които бяха с около 140-150 кг/дка по-ниски от миналогодишната реколта. Падналите градушки на места в североизточна и южна България нанесоха в различна степен повреди на земеделските култури и на узрялата зърнена реколта.

Средният добив от **пшеница** за страната е 301 кг/дка. Производството през 2001 година се увеличи с 19.7% и достигна до 4 077 хил.тона. Това увеличение е в резултат на увеличението на площите с 21.82% спрямо 2000 година. Най-голям производител на пшеница - 1 423 хил.тона е Североизточният район, въпреки неблагоприятното влияние на климатичните условия.

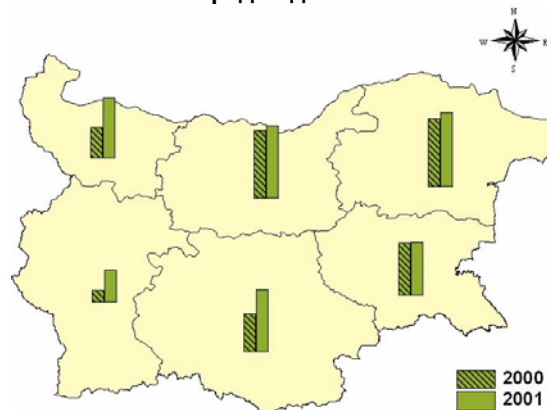
Най-висок е добивът от пшеница в Северен-централен район – 343 кг/дка, а най-нисък - в Югозападния район – 243 кг/дка. В сравнение с 2000 година добивите от пшеница в Североизточния и Югоизточния район намаляват с повече от 50 кг/дка, а в останалите четири района добивите са по-високи.

Средни добиви от пшеница



Средният добив от зимен ечемик за страната е 321 кг/дка, което е с 13.9% повече от 2000 година. Общото производство от **ечемик** достигна 930 хил.тона. Увеличението на добивите от пролетния ечемик е 14.70%, но относителният му дял е само 7.8% от общата площ, засята с ечемик. Отново има увеличение на площите в сравнение с 2000 година с около 30%. Най-много площи са засети в Югоизточния район, но добивът там е по-нисък – 294 кг/дка от зимния и 218 кг/дка от пролетния ечемик. Най-висок е добивът в Североизточния район – 352 кг/дка за зимния и 229 кг/дка за пролетния, следва Северен-централен – съответно с 348 кг/дка и 328 кг/дка. Най-нисък е добивът в Югозападния район – 238 кг/дка. Нереколтираните площи с пшеница и ечемик са под 1%.

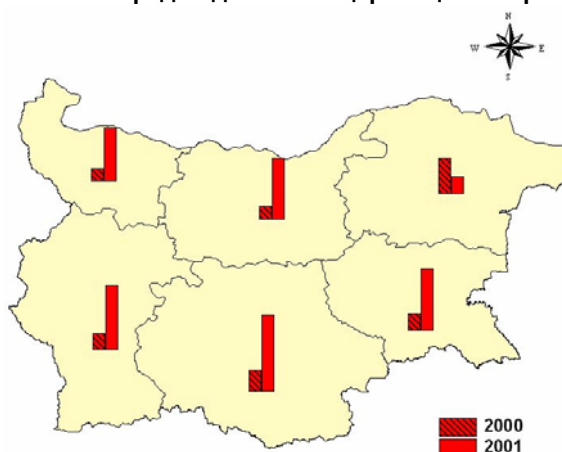
Средни добиви от ечемик



Общото производство на **царевица за зърно** достигна 872 хил.тона, при среден добив за страната 247 кг/дка. Увеличеният с 30% добив през 2001 година не можа да компенсира голямото намаление на засетите площи (над 30% спрямо 2000 година). Около 12% от площите с царевица не са реколтирани и производителите ги отбелязват като пропаднали. В резултат на всичко това производството намалява с 20.5% спрямо 2000 година. Наблюдава се слабо увеличение на поливните площи, но делът им в общите площи продължава да е относително нисък – 7.9%.

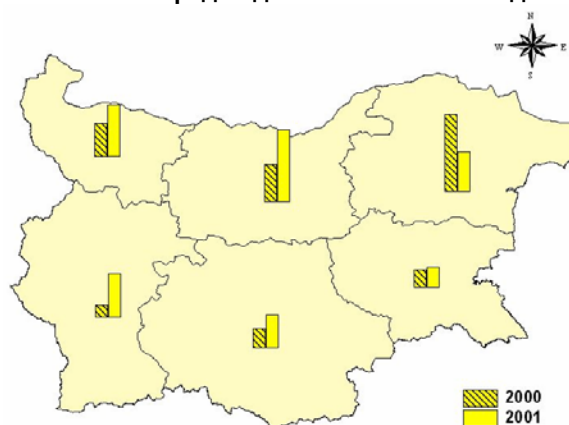
Най-много площи с царевица за зърно са засети отново в Североизточния район, където е най-ниският добив – 158 кг/дка от ненапомявана царевица и 365 кг/дка от напоявана. Той е засегнат най-сериозно от засушаването и добивът е намалял с повече от 140 кг/дка в сравнение с миналата година. Най-голямо е производството в Северен-централен район – 333 хил.тона, при среден добив 326 кг/дка от ненапомявана и 535 кг/дка от напоявана царевица.

Средни добиви от царевица за зърно



Производството от **слънчоглед** е 405 хил.тона при среден добив за страната от 104 кг/дка. Спадът в производството се дължи на значителното намаление на засетите площи през 2001 година с около 32.7% в сравнение с предходната, независимо от увеличението с 2.7% на добива. Нереколтираните площи при маслодайния слънчоглед са 2.1%, като най-висок е относителният им дял в Североизточния район. Отново най-много площи с маслодаен слънчоглед са засети в Североизточния район, който е най-засегнат от неблагоприятните климатични условия, където добивът е нисък – 97 кг/дка, намалял е с повече от 40 кг/дка в сравнение с миналата стопанска година. Най-висок е добивът от маслодаен слънчоглед в Северен-централен район, където е и най-голямото производство – 121 хил.тона. Най-нисък добив е регистриран в Югоизточния район – 76 кг/дка.

Средни добиви от слънчоглед



Добивите от царевица за силаж и за зелено изхранване на животните през 2001 година са по-високи с 41% спрямо предходната година. Производството се увеличава с 21%, независимо от намалението на площите с 12% по-малко.

Добивите от памук намаляват, но производството бележи ръст от 41% спрямо миналата година в резултат от увеличението на площите.

Производството от овес нараства повече от два пъти през 2001 година, в следствие на увеличените площи (29.8%) и добиви (66.7%).

През 2001 година добивите от картофи са с 63.5% по-високи от миналогодишната реколта.

Производство 2001 година

Култура	Площи 2001 год. (хил.дка)	Реколтирани площи (хил.дка)	Произ- водство (хил.тона)
Пшеница	13 666	13 555	4 077
Ръж	195	195	39
Ечемик	2 931	2 922	931
Зимен ечемик	2 704	2 696	865
Пролетен ечемик	227	226	66
Овес	527	513	99
Царевица за зърно	4 001	3 531	873
Царевица за зърно - напоявана	316	314	141
Царевица за зърно - ненапоявана	3 685	3 217	732
Царевица за силаж и за зелено изхранване	448	433	364
Слънчоглед	3 985	3 897	405
Слънчоглед - маслодаен	3 557	3 483	368
Слънчоглед – шарен	428	415	37
Рапица	172	167	19
Памук	147	145	10
Картофи	214	211	278

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – Анкети БАНСИК'2001 и Добиви от основните селскостопански култури – реколта'2001

Кои площи?

Данните за различните площи, използвани за оценка на производството се базират на анкета БАНСИК от 1998, 1999, 2000 и 2001 години. БАНСИК е годишна анкета на основата на териториална извадка, при която анкетьорите отбелязват използването и заетостта на земята върху близо 111 000 точки, които са винаги едни и същи и са разположени на равни интервали по земната повърхност на територията на цялата страна.

Използването на тези данни поставя проблеми в два случая: По време на провеждането на анкетата БАНСИК, анкетьорът може само да констатира, че дадена точка е заета с царевица, без да може да направи разграничение дали става въпрос за царевица за зърно, за семе или за силаж и зелено изхранване. Също така в началото на юни, анкетьорът трудно може да разграничи дали посевите с ечемик са пролетни или зимни, а за слънчогледа – маслодаен или шарен.

Разпределението на различните категории на тези култури не е константа. То е резултат от избора на земеделските стопани, които са повлияни от климатичните условия, ситуацията на пазара, както и от други стопански фактори.

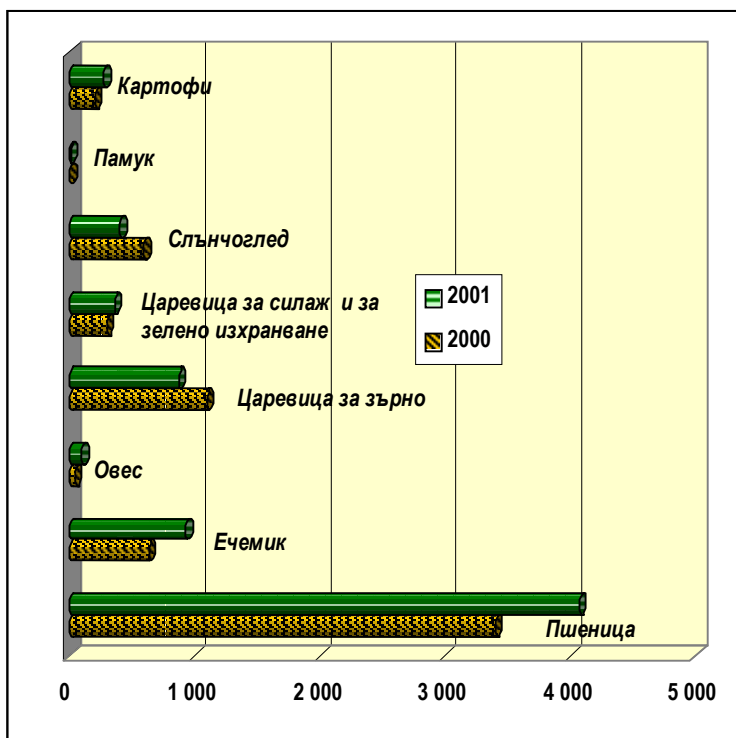
Разпределението на различните категории ечемик, царевица и слънчоглед върху обработваемите площи, както и реколтираните площи, е получено като върху общата площ от анкета БАНСИК'2001 е приложено констатираното съотношение от анкета "Добиви от основните култури за стопанската 2000/2001 година".

Сравнение на производството

Култура	2000 (хил.тона)	2001 (хил.тона)	Изменение %
Пшеница	3 406	4 077	19.70%
Ръж	////	39.0	////
Ечемик	636	930.9	46.37%
Овес	47	98.8	110.21%
Царевица за зърно	1 098	872.6	-20.53%
Царевица за силаж и за зелено изхранване	301	364.3	21.03%
Слънчоглед	599	405.1	-32.37%
Рапица	////	18.8	////
Памук	7	9.9	41.43%
Картофи	206	278.2	35.05%

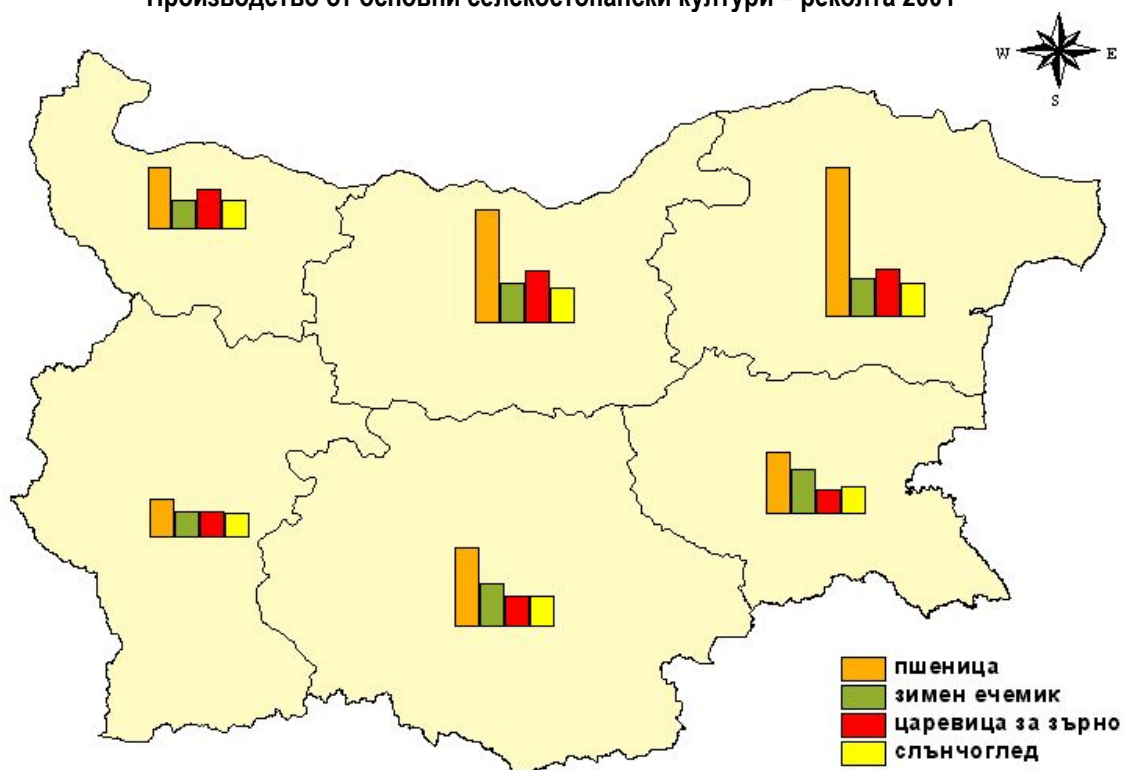
Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – Анкета Добиви от основни селскостопански култури – реколта'2001

Производство (хил.тона)



Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – Анкета Добиви от основни селскостопански култури – реколта'2001

Производство от основни селскостопански култури – реколта'2001



Източник: МЗГ, отдел "Агростатистика" – Анкета Добиви от основни селскостопански култури – реколта'2001

Макрорайони	Площи БАНСИК'2001 (дка)	Реколтирани площи (дка)	Среден добив (кг/дка)	Производство (тона)
ПШЕНИЦА				
01- Северозападен	1 428 163	1 408 723	301	424 514
02- Северен-централен	2 961 792	2 950 428	343	1 011 047
03- Североизточен	4 602 995	4 552 416	313	1 423 470
04- Югозападен	708 334	700 055	243	170 010
05- Южен-централен	2 242 709	2 226 162	275	612 334
06- Югоизточен	1 721 951	1 717 261	254	436 160
ОБЩО:	13 665 944	13 555 045	301	4 077 497
ЕЧЕМИК				
01- Северозападен	201 000	199 703	317	63 270
02- Северен-централен	607 580	607 241	346	210 281
03- Североизточен	486 060	483 390	341	165 039
04- Югозападен	93 980	92 981	238	22 107
05- Южен-централен	711 800	708 977	320	227 124
06- Югоизточен	830 850	829 675	293	243 136
ОБЩО:	2 931 270	2 921 965	319	930 918
ОВЕС				
01- Северозападен	139 826	132 168	191	25 302
02- Северен-централен	208 533	204 340	214	43 790
03- Североизточен	25 389	25 154	202	5 076
04- Югозападен	47 170	45 923	175	8 058
05- Южен-централен	48 967	48 739	170	8 296
06- Югоизточен	57 369	56 684	145	8 233
ОБЩО:	527 254	513 007	193	98 781

Макрорайони	Площи БАНСИК'2001 (дка)	Реколтирани площи (дка)	Среден добив (кг/дка)	Производство (тона)
ЦАРЕВИЦА ЗА ЗЪРНО				
01- Северозападен	636 622	601 636	308	185 271
02- Северен-централен	987 041	976 098	341	333 264
03- Североизточен	2 084 376	1 670 739	162	271 108
04- Югозападен	84 738	81 730	356	29 082
05- Южен-централен	168 434	165 585	404	66 881
06- Югоизточен	39 949	35 342	345	12 208
ОБЩО:	4 001 159	3 531 130	247	872 645
ЦАРЕВИЦА ЗА СИЛАЖ				
01- Северозападен	35 208	30 254	427	12 905
02- Северен-централен	120 179	118 482	754	89 348
03- Североизточен	100 984	99 595	781	77 784
04- Югозападен	51 542	47 395	1 122	53 156
05- Южен-централен	87 386	87 386	920	80 434
06- Югоизточен	53 091	49 947	1 025	51 172
ОБЩО:	448 391	433 061	841	364 255
СЛЪНЧОГЛЕД				
01- Северозападен	535 390	507 474	110	55 816
02- Северен-централен	995 600	993 565	133	132 430
03- Североизточен	1 158 230	1 121 127	97	108 754
04- Югозападен	58 030	55 286	101	5 602
05- Южен-централен	718 170	709 398	90	64 167
06- Югоизточен	519 360	510 565	76	38 897
ОБЩО:	3 984 780	3 897 415	104	405 087

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – Анкети БАНСИК'2001 и Добиви от основни селскостопански култури – реколта'2001

Изменение на площите - 2001 год. спрямо 2000 год.

През стопанската 2000/2001 година се наблюдава увеличение на площите с есенни култури – около 22% при пшеницата и 29% при ечемика. С около 30% са по-малко засетите площи с пролетни култури – царевица за зърно и слънчоглед.

Разликите между очаквани и получени добиви за стопанската 2000/2001 година се движат в диапазон от 11 до 18% за житните култури. Специалисти и производители прогнозираха преди жътва 358 кг/дка пшеница без да са отчетени загубите. Наблюдаваната разлика между очаквания и получения от земеделските стопани добиви от пшеница – реколта'2001 е 18%, като предходната година тази разлика е била 13%. Това може да се обясни с няколко причини – загуби по време на прибиране на реколтата, обосновани от технически и организационни причини и не на последно място от неблагоприятни климатични условия. За ечемика тази разлика се запазва около 11%. Висока е разликата при ненапоояваната царевица – 43%, което я прави рискова култура, отглеждана при неполивни условия. Процентът на нереколтирани площи се движи между 0 и 3% за ръж, овес, памук и картофи.

Култура	Площ БАНСИК' 2000 (хил.дка)	Площ БАНСИК' 2001 год. (хил.дка)	Изменение (%)	Нерекол- тирани площи 2001 год. (%)
Пшеница	11 218	13 666	21.82%	0.81%
Ръж	209	195	-6.70%	0.09%
Ечемик	2 268	2 931	29.23%	0.32%
Ечемик - зимен	2 172	2 704	24.49%	0.31%
Ечемик - пролетен	96	227	136.46%	0.45%
Овес	406	527	29.80%	2.70%
Царевица - зърно	5 763	4 001	-30.57%	11.75%
Царевица зърно - напоаявана	304	316	3.95%	0.66%
Царевица зърно - ненапоаявана	5 459	3 685	-32.50%	12.70%
Царевица - силажна	507	448	-11.64%	3.42%
Слънчоглед -	5 920	3 985	-32.69%	2.19%
Слънчоглед - маслодаен	-	3 557	-	2.09%
Слънчоглед - шарен	-	428	-	3.08%
Памук	97	147	51.55%	1.60%
Картофи	256	214	-16.41%	1.21%

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – Анкети БАНСИК'2001 и Добиви от основни селскостопански култури – реколта'2001

Някои характеристики на реколта'2001

Влажността на зърнено-житните култури се движи в стандартни граници. Процентът на примесите е най-висок при ръжта – 5.1%, следван от шарения слънчоглед – 4%. При ечемика и пшеницата примесите се движат между 2.5 и 2.9%.

Сертифицирани семена при пшеницата и ечемикът през стопанската 2000/2001 година са използвали около 60% от анкетираните стопанства. При маслодайния слънчоглед сертифицирани семена са използвали 83% от стопанствата, а при царевицата за зърно – 57%. Високият процент на използваните некачествени семена (над 40%) се отразява върху добивите и качеството на получената реколта.

Над 50% от стопанствата са внесли хербициди при пшеницата, зимния ечемик и слънчогледа. Делът на стопанствата, които са използвали хербициди и фунгициди през стопанската 2000/2001 година, е увеличен незначително в сравнение с предходната година. Ограничените растително-защитни мероприятия, провеждани от стопанствата при отглеждане на културите, също оказват отрицателно влияние върху добивите.

Най-масово използваните торове са азотните, като 80% от анкетираните стопанства обявяват, че са внасяли азотен тор при пшеницата и напояваната царевица за зърно. Около 50% от стопанствата са наторявали слънчогледа с азотни торове. Незначителен остава делът на стопанствата, внасяли

Култура	Разлика между очаквани и получени добиви (%)	Влажност (%)	Примеси (%)	Използване на сертифицирани семена (% стопанства)
Пшеница	-18%	11.6%	2.9	65%
Ръж	-11%	10.2%	5.1	27%
Зимен ечемик	-11%	11.7%	2.8	63%
Пролетен ечемик	-17%	11.8%	2.5%	57%
Овес	-13%	////	////	42%
Царевица за зърно - напоявана	-15%	10.1%	2.6%	57%
Царевица за зърно - ненапоявана	-43%	13.1%	3.5%	77%
Царевица за силаж и за зелено изхранване	-21%	////	////	48%
Слънчоглед - маслодаен	-25%	10.4%	3.4%	83%
Слънчоглед – шарен	-29%	10.2%	4.0%	74%
Рапица	-31%	////	////	67%
Картофи	-13%	////	////	23%

Източник: МЗГ, отдел "Агростатистика" – Добиви от основни селскостопански култури – реколта'2001

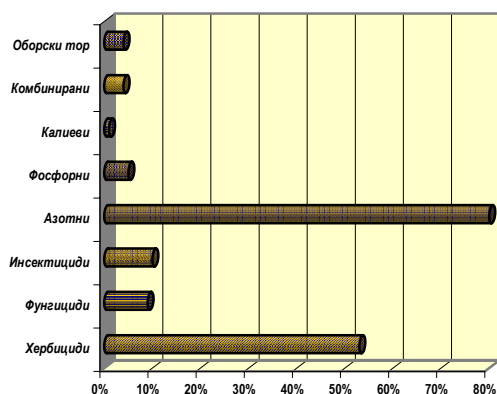
калиеви, фосфорни и комбинирани торове за всички култури. Около 60% от стопанствата торят с оборски тор площите, засадени с картофи. В сравнение с миналата стопанска година слабо е увеличен процентът на стопанствата, които са използвали азотни торове, а за останалите видове торове - почти няма промяна.

Проведени агротехнически мероприятия през стопанската 2000/2001 година

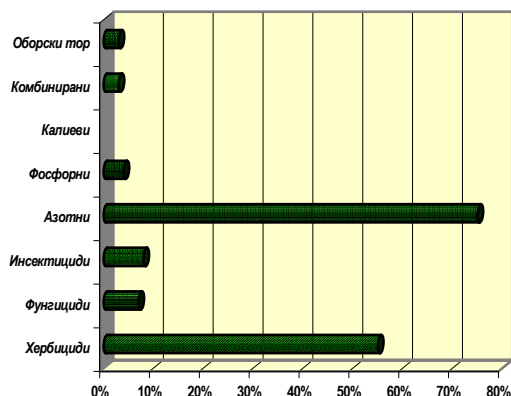
Култура	Основни мероприятия по растителна защита – реколта '2001			Използвани торове – реколта'2001				
	Земеделски стопанства, използвали препарати за растителна защита (%)			Земеделски стопанства, използвали торове (%)				
	Хербициди	Фунгициди	Инсектициди	Азотни	Фосфорни	Калиеви	Комбинирани	Оборски тор
Пшеница	53%	9%	10%	80%	5%	1%	4%	4%
Ръж	15%	1%	1%	70%	1%	1%	4%	17%
Зимен ечемик	55%	7%	8%	75%	4%		3%	3%
Пролетен ечемик	44%	6%	5%	58%	3%	1%	6%	4%
Овес	29%	3%	4%	49%	2%		3%	5%
Царевица за зърно – напоявана	23%	2%	2%	80%	2%	-	4%	22%
Царевица за зърно – ненапоявана	37%	4%	5%	55%	3%	-	2%	10%
Слънчоглед – маслодаен	55%	5%	5%	48%	3%	1%	3%	1%
Слънчоглед - шарен	52%	8%	7%	47%	2%	1%	2%	
Рапица	35%	7%	17%	36%	1%		3%	2%
Картофи	21%	24%	65%	49%	6%	4%	9%	60%

Източник: МЗГ, отдел "Агростатистика" – Анкета Добиви от основни селскостопански култури – реколта'2001

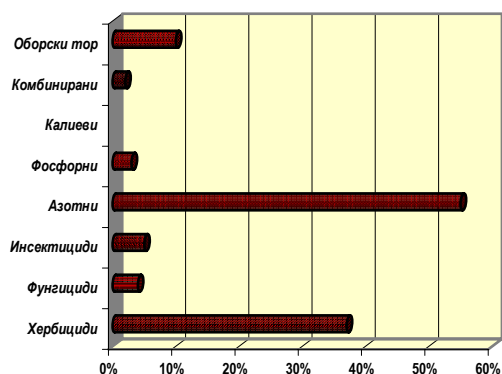
**Агротехнически мероприятия при пшеницата
(% от стопанствата)**



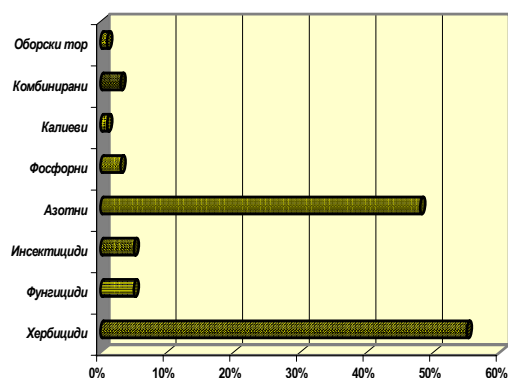
**Агротехнически мероприятия при зимния ечемик
(% от стопанствата)**



**Агротехнически мероприятия при царевицата за зърно -
ненапоивана (% от стопанствата)**



**Агротехнически мероприятия при маслодайния
слънчоглед (% от стопанствата)**



Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – Анкета Добиви от основни селскостопански култури – реколта'2001

МЕТОДОЛОГИЯ

Публикуваните добиви са получени от анкета, провеждана за трета последователна година от Отдел "Агостатистика" към Министерство на земеделието и горите и от Областните дирекции "Земеделие и гори". Анкетата за добиви от основни селскостопански култури – реколта'2001 е осъществена в съответствие с нормативните документи на Европейския съюз, регламентиращи статистиката на растениевъдните култури. Анкетаторите са интервюирали над 7 200 земеделски стопани, достигнати чрез над 14 000 точки от обработваемата земя, определени със земеделска заетост по анкета БАНСИК'2001. Тази извадка покрива над 40% от обработваните площи с едногодишни култури, което осигурява добра представителност на изследването за основни селскостопански култури. Земеделските стопани са

дали информация за получените добиви от последната реколта за засетите и реколтирани площи през изтеклата стопанска година и за сеитбите, които са провели или ще бъдат проведени през есента на 2001 год. и през пролетта на 2002 год.

Районите, цитирани в тази публикация са макрорайоните на икономическо планиране на България – ниво 2 по Европейската номенклатура на териториалните статистически единици (NUTS). Посочените в настоящата публикация резултати са представителни на национално ниво и на ниво 6 макрорайона (NUTS 2).

Таблиците със сравнения са направени с данни от анкета "Добиви от основни селскостопански култури за стопанската 1999/2000 година".

Публикацията е приключена редакционно на 27 декември 2001 година

Отговорник на публикацията : Нели Георгиева

Редакция: МЗГ, отдел "Агостатистика", в сътрудничество с Ландсис

Композиция и печат : МЗГ, отдел "Агостатистика"

За повече информация : МЗГ, отдел "Агостатистика"

Тел./факс: 980 82 94 ; E-mail : agrostat@mzgar.government.bg

Поредица "Резултати и анализи":

№ 11 – 2001 Добиви от основните селскостопански култури за стопанската 1999/2000 година

№ 20 – 2001 БАНСИК 2001 Окончателни резултати